

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENE VICTOR

Justitiestraat, 21, Antwerpen.

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen.

De toestand van de gemobiliseerde Advocaten

Verslag uitgebracht door Mr VAN HEMELRYCK, Secretaris van het Verbond der Belgische Advocaten, op de vergadering van den Algemeenen Raad van het Verbond

De maatregelen die door de Balies van ons land werden getroffen naar aanleiding van den nieuwen toestand, die de mobilisatie van een groot aantal advocaten heeft tot stand gebracht, zijn sterk uiteenlopend, zoo wat hun aard betreft als hun omvang.

Zoo hebben sommige Balies, zooals deze van Gent, tot nu toe geen anderen maatregel genomen dan wel de stagisten aan te zetten om volstrekt regelmatig de zittingen van het Bureau voor Kosteloze Raadpleging bij te wonen en verder hun toestand op militair gebied aan den Stafhouder bekend te maken, terwijl andere Balies, zooals deze van Dendermonde, een volledige reglementeering der vervanging hebben uitgevaardigd.

In vele Balies werden de gemobiliseerden verzocht een plaatsvervanger aan te stellen, die ten vriendschappelijken titel de hangende zaken zal afhandelen. Dit is het geval te Turnhout, Mechelen, Ieper, Leuven, Charleroi, Doornik, Hoei, Luik. De plaatsvervanger neemt het in deze gevallen, gewoonlijk, op zich ook het cabinet van den gemobiliseerde voort te zetten ten einde de clientele te behouden. De Balies van Brugge en Antwerpen spreken niet van de kosteloosheid der plaatsvervanging — zij laten de modaliteiten der medewerking aan de belanghebbenden over.

Te Veurne, Tongeren, Dinant, Aarlen werden geen speciale maatregelen genomen, omdat er geen of heel weinig gemobiliseerden zijn zooals te Veurne en te Tongeren, ofwel omdat het om wille van het klein aantal gemobiliseerden, goed mogelijk is gebleken de mobilisatie-moeilijkheden onder advocaten op te lossen.

Te Antwerpen werden de gemobiliseerden verzocht de oude zaken door een plaatsvervanger, met toestemming van den cliënt, te laten afhandelen. In de nieuwe zaken moet de gemobiliseerde dadelijk het noodige doen opdat er geen onderbreking van den gang van het gerecht zou ontstaan. De zaken die vroeger aan een gemobiliseerde waren toevertrouwd, mogen slechts aanvaard worden met toestemming van dezen confrater en in medewerking met hem.

Te Kortrijk stellen de leden van den Raad zich belangloos ten dienste der gemobiliseerden, en zij zetten de andere confraters aan hetzelfde te doen, om de hangende zaken voort te zetten, een of tweemaal in de week in het cabinet van den confrater zitting te houden, de briefwisseling der cliënten en confraters te doen, de cliënten tot betaling aan te manen en desnoods te dagen. Alles geschiedt op naam van den gemobiliseerde en de cliënten moeten uitdrukkelijk aangezet worden om hun vroegeren raadsman trouw te blijven.

Te Dendermonde dient de gemobiliseerde advocaat zich te doen vervangen op eigen initiatief, zooniet door tusschenkomst der Jonge Balie en eventueel van den Tuchtraad. De plaatsvervanger zal bij voorkeur een jong confrater uit de Balie van Dendermonde zijn; hij zal zitting houden in het cabinet van den gemobiliseerde; briefwisseling, besluiten, enz. geschieden op naam van den opgeroepene. De plaatsvervanger ontvangt de helft van het eereloon. Gedurende een tijdperk van een jaar na demobilisatie mag hij niet optreden voor den cliënt met denwelken hij als plaatsvervanger in betrekking kwam.

Wat het uitstel der zaken betreft, waarin gemobiliseerde advocaten als pleiters moeten optreden, ging men in de eerste maanden, in meest al de Balies, van de gedachte uit dat de niet-gemobiliseerde zich schier in geen geval tegen het herhaald uitstellen der zaak kon verzetten.

Het belang van den cliënt en de normale gang van het gerecht, die ontegensprekelijk het privaat belang van den advocaat voorafgaan, schijnen op dit oogenblik opnieuw op het voorplan te komen.

In meest al de Waalsche Balies, en ook in sommige Vlaamsche Balies, werden de niet-gemobiliseerden uitdrukkelijk verzocht niet aan te dringen om te pleiten wanneer de tegenstrever gemobiliseerd is en uitstel vraagt. Te Doornik werd nochtans van meet af de mogelijkheid voorzien van het verhaal tot den Stafhouder, die, waar het belang van den cliënt het vereischt, toelating kan geven om vonnis te nemen.

Op dit oogenblik wordt het, dank aan de welwillende houding van menige rechtbank en dank aan de confraterniteit van niet-gemobiliseerde confraters, mogelijk, de zaken, waarin gemobiliseerde advocaten tegenpleiters zijn, op verzoek van deze confraters te bepleiten bij de gelegenheid van hun maandelijksch verlof.

In zijn jongsten omzendbrief verzoekt de Stafhouder te Antwerpen, de advocaten maatregelen in dien zin te nemen.

Dergelijke maatregelen, gepaard met de verplichte vervanging van den gemobiliseerde, in de zeldzame gevallen waarin de gemobiliseerde advocaat zelf niet voor een plaatsvervanger heeft gezorgd, zullen weldra alle stremmingen van den normalen gang van het gerecht hebben weggenomen.

Doorgaans worden de zaken van het Bureau voor Kosteloze Raadpleging opnieuw verdeeld

onder de niet-gemobiliseerde stagisten en jongst ingeschreven advocaten. Te Brussel wordt ook een lijst geopend van vrijwilligers voor de kosteloze verdediging; voor de krijgsrechtmachten worden nu regelmatig ingeschreven advocaten aangeduid. De vrijwilligers mogen den aard der zaken opgeven waarin zij liefst als kostelozen raadsman worden aangeduid.

Materieele hulp aan de familie der gemobiliseerde advocaten werd door de Balie van Antwerpen beslist en door deze van Leuven in overweging genomen.

Te Antwerpen kunnen aan de gemobiliseerde advocaten en stagisten, die den graad van officier niet hebben, eereleeningen toegestaan worden tot een maximaal bedrag van 250 fr. per maand voor de echtgenoot en 125 fr. per kind.

De Stafhouder treedt ook als bemiddelaar op tegenover de eigenaars en hypotheaire schuldeischers van gemobiliseerden, die geen officier zijn.

Uitgaande van het principe dat de maatregelen, die ten voordeele van de gemobiliseerde advocaten dienen genomen, in geen geval den normalen gang van het gerecht en het belang der rechtsonderhoorigen mogen schaden;

Overwegende dat de reglementeering der modaliteiten van vervanging van gemobiliseerde advocaten slechts een suppletief karakter mag hebben, vermits in eerste orde de gemobiliseerde zelf er belang bij heeft een plaatsvervanger te kiezen en het den advocaten vrij staat, onderling, de modaliteiten dezer medewerking vast te leggen;

Kunnen wij, aan de hand van de reeds getroffen maatregelen, waarvan wij een kort overzicht hebben gegeven, de volgende besluiten aan den Raad voorleggen :

A. — Vervanging van gemobiliseerde advocaten.

Aan den gemobiliseerde zelf behoort het een plaatsvervanger aan te stellen en met hem de modaliteiten zijner medewerking vast te leggen.

Wanneer de gemobiliseerde nalaat een plaatsvervanger aan te stellen, is het aan den Tuchtraad, de noodige maatregelen te treffen opdat de normale gang van het gerecht niet worde gestremd.

Het ligt in het gewoon kader der confraterniteit dat :

1° de plaatsvervanger slechts in naam van den gemobiliseerden confrater handelt;

2° dat de plaatsvervanger de cliënten aanzet te om hun vroegeren raadsman trouw te blijven;

3° dat geen enkel advocaat een zaak aanvaarde die vroeger aan een gemobiliseerde was toevertrouwd, zonder voorafgaandelijk akkoord met den gemobiliseerde en in medewerking met hem;

4° dat de plaatsvervanger gedurende een tijdperk van een jaar na demobilisatie niet optrede voor den cliënt met denwelken hij als plaatsvervanger in betrekking kwam.

De Tuchtraden zouden ten strengste moeten optreden tegen de confraters die van de huidige omstandigheden gebruik maken om zaken over te nemen van gemobiliseerden zonder voorafgaandelijk akkoord nopens de verdeling van het eerloon.

B. — Uitstellen der zaken.

In de nieuwe zaken moet de gemobiliseerde het noodige doen opdat er geen onderbreking van den gang van het gerecht zou ontstaan.

In de oude zaken mag de niet-gemobiliseerde zich niet verzetten tegen het uitstel der zaak in de mate dit uitstel vereischt is om een plaatsvervanger toe te laten de zaak te pleiten.

Het is wenschelijk, om den gemobiliseerde toe te laten zooveel mogelijk zijn zaken zelf te

pleiten, dat op zijn aanvraag, de zaken zouden vastgesteld worden, om bij de gelegenheid van een door hem aangegeven verlofdag te kunnen bepleit worden.

C. — Pro-Deo.

Waar het aantal stagisten tengevolge van de mobilisatie is afgenomen, dienen de zaken van het Bureau voor Kosteloze Raadpleging verdeeld onder de overblijvende stagisten, de jongst ingeschreven advocaten en de andere advocaten die zich voor de kosteloze verdediging aanbieden.

D. — Materieele hulp aan de gemobiliseerden.

Het initiatief van de Balie van Antwerpen, om in bijzondere gevallen aan de familie van gemobiliseerde advocaten, die geen officier zijn, eere-leeningen toe te staan, is een treffend voorbeeld van beroepssolidariteit, dat ook door andere Balies dient gevolgd.

Ook het optreden van den Stafhouder als bemiddelaar tegenover de schuldeischers van gemobiliseerde advocaten, zal in menig geval de aangewezen manier zijn om de gemobiliseerde advocaten op materieel gebied behulpzaam te zijn.

RECHTSPRAAK

89

HOF VAN BEROEP TE GENT

12 Juli 1939.

Voorzitter : M. Van Winckel.

Op. Min : M. Opdebeeck.

Pleiters : Mrs Van de Velde en Van Durme.

PRO-DEO. — BESLISSINGEN. — AARD EN KARAKTER. — GEBRUIK DER TALEN IN ZAKE PRO-DEO'S. — WET TOEPASSELIJK.

De organismen geroepen om te beslissen over het recht om de kosteloze rechtspleging aan onvermogenende rechtzoekenden toe te kennen, moeten aangezien worden als gewone rechtbanken en hunne beslissingen hebben derhalve geen willig maar een gerechtelijk karakter.

De wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen is, op straffe van nietigheid toepasselijk op de rechtspleging tot het bekomen der kosteloze rechtspleging. Art. 30 van zelfde wet regelt enkel het gebruik der talen wat betreft de «gezegden en verklaringen» van de persoonlijk ter zitting verschijnende partijen; de griffier blijft, op straffe van nietigheid verbonden tot

het gebruik der streektaal bij het opstellen van het zittingsblad.

Op. Min. t/ Reiners en Van der Poorten.

Gezien de beslissingen d.d. 30 November 1938 en 4 Januari 1939, waarbij het Bureel van Gerechtelijken bijstand der Rechtbank van eersten aanleg te Gent, het verzoekschrift, in de Fransche taal gesteld, ingediend door Hector Gaston Reiners, bediende te Gent, tot het verkrijgen van den gerechtelijken bijstand, om een vordering tot echtscheiding in te spannen, geldig verklaard heeft en vervolgens aan verzoeker den gevraagden bijstand verleend heeft;

Gezien het hooger beroep, tijdig en op geldige wijze, door den heer Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent, respectievelijk op 28 December 1938 en 16 Januari 1939, tegen die beslissingen ingesteld en, met dagvaarding om voor het Bureel van het Hof te verschijnen behoorlijk aan partijen betekend, bij exploit van deurwaarders Loore en Van Wittenberghe, te Gent, den 29 December 1938 en 18 Januari 1939;

Gehoord, bij de behandeling der zaak met geslo-

ten deuren, den heer Opdebeeck, substituut Procureur-generaal, in zijn vordering en partijen bij monde hunner raadslieden, Mrs J. Van de Velde, Winant en Van Durme, der balie van Gent, in hunne middelen en besluiten;

Overwegende dat de zaken ingeschreven onder nummers 22323 en 22346 samenhangend zijn;

Overwegende dat reeds onder de heerschappij der wet van 30 Juli 1889, zooals ten andere ook voordien, en in strijd met de Fransche wet van 22 Januari 1851, waarbij de behandeling der aanvragen van Pro Deo aan een buitengerechtelijk college opgedragen was, — in België, de gewone rechtbanken, als dusdanig, bevoegd waren om de kosteloze rechtspleging toe te staan (Carez et De Moor, Commentaire de la loi du 30 juillet 1889, p. 89 en 117);

Overwegende dat de wetgever van 1929 van dit stelsel niet afgeweken is; dat de bepaling van het ontwerp, volgens dewelke, voortaan, in navolging der Fransche wetgeving, de kennisneming der aanvragen van gerechtelijken bijstand aan een college van advocaten en magistraten zou toevertrouwd worden, niet aangenomen werd; dat, ten gevolge dier verwerping de meeningen omtrent het buitengerechtelijk karakter der bureelen voor gerechtelijken bijstand, welke in de bescheiden en tijdens de besprekingen der wet van 1929 tot uiting gekomen zijn, en klaarblijkend met de verworpen bepaling in verband stonden, elke bewijskracht missen;

Overwegende dat de bureelen voor gerechtelijken bijstand wezenlijke afdelingen der Hoven en Rechtbanken zijn; dat de magistratuur die voorzitzing bijgestaan is door een ambtenaar van het Openbaar Ministerie en een Griffier; dat de partijen opgeroepen worden om er hunne besluiten te komen verdedigen omtrent het punt te weten of de wettelijke vereischten tot het verkrijgen van het Pro Deo vervuld zijn; dat het Openbaar Ministerie daarover gehoord wordt; dat de beslissingen van het bureau met redenen omkleed zijn en in openbare terechtzitting uitgesproken worden, — de terechtzittingen met gesloten deuren enkel voorgeschreven zijnde wat de behandeling der zaak betreft; dat die beslissingen, waaraan de benaming van «vonnis» enkel onthouden werd om elke verwarring met de uitspraken over den grond der zaak te vermijden, niettemin, kennelijk, van gerechtelijken aard zijn en hunne uitgifte met het formulier van ten uitvoerlegging is bekleed;

Dat die uitspraken, zij het ook slechts door het ambt van het Openbaar Ministerie, vatbaar zijn voor hooger beroep en aan verbreking kunnen onderworpen worden; dat de wettelijke beperking van het recht van voorziening geen afbreuk doet aan het gerechtelijk karakter der beslissingen.

Overwegende dat het nog beter uitschijnt dat wij hier wel voor gewone rechtbanken staan, als men inziet dat, in zekere gevallen, de bevoegdheid tot het verleenen van het Pro Deo nog immer aan den rechter behoort voor denwelke de hoofdzaak hangend is;

Overwegende, ten slotte, dat het onderzoek door den wetgever gelast, nopens de rechtmatigheid der aanspraak welke verzoeker kosteloos wil doen gel-

den, voorzeker meer in het bijzonder in de bevoegdheid der rechterlijke macht valt;

Overwegende, anderzijds, dat de aanvraag van het Pro Deo eigenlijk niet strekt tot het bekomen eener gunst maar wel tot erkenning van een recht (Merlin, Répertoire de jurisprudence, V° Pauvre, III), van oudsher, als dusdanig in de Nederlanden (in het oud Friesch recht: *jus miserabilium*);

Overwegende dat, inderdaad, het verleenen van de kosteloze rechtspleging aan de onvermogenende rechtzoekenden enkel de verwezenlijking is van het grondwettelijk beginsel der gelijkheid van alle staatsburgers voor de wet en het gerecht;

Overwegende dat het geen twijfel laat dat, zoo, om tot het genot van dit voorrecht te komen, de vervulling der door de wet gestelde voorwaarden, op tegenspraak met het Openbaar Ministerie en diegenen, tegen wien de aanvrager van het Pro Deo kosteloos wil procederen, wettelijk moet vastgesteld zijn, het bewuste recht zelf niet uit die vaststelling ontstaat, maar reeds te voren, op latente wijze, in hoofde van den verzoeker, die er de erkenning van vervolgt, aanwezig is;

Overwegende dat uit deze beschouwingen volgt dat de organismen welke geroepen zijn om het bestaan van dit recht te erkennen en het te bekrachtigen wel als gewone rechtbanken moeten aangezien worden;

Overwegende dat het hier ter zake zonder belang is verder na te gaan of het onderzoek der aanvraag van gerechtelijken bijstand tot de gedingbeslissende of tot de willige rechtsmacht behoort, vermits in het eene geval, zooals in het andere, geheel de rechtspleging, op straf van nietigheid, in de Nederlandsche taal moest geschieden (art. 2, 9 en 40 van de wet van 15 Juni 1935);

Overwegende dat Reiners, in de tweede plaats, doch zonder meer grond steunt op artikel 30 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, dat die bepaling enkel het gebruik der talen regelt wat betreft de «gezegden en verklaringen» van de persoonlijk ter zitting verschijnende partijen; dat het aldus aan Reiners vrij stond zich mondeling tot het bureau te wenden in de taal zijner keus, de Griffier verbonden blijvende tot het gebruik der streektaal bij het opstellen der korte nota waarin hij verschijners aanzook, als inleiding tot het geding, diende uiteen te zetten; dat, echter, waar Reiners hiertoe niet persoonlijk voor het Bureau verschenen is, het verzoekschrift van rechtsingang, op straf van nietigheid, in de Nederlandsche taal diende gesteld te zijn;

Om deze redenen,

En gelet op de artikelen 24 en 40 der wet van 15 Juni 1935;

Voegt de zaken ingeschreven onder nummers 22323 en 22346 samen;

Verklaart het hooger beroep van den heer Procureur-generaal ontvankelijk en gegrond;

Doet te niet de beslissing van 30 November 1938, verbeterende, verklaart nietig het verzoekschrift d.d. 6 October 1938, in de Fransche taal gesteld, waarbij Gaston Reiners den gerechtelijken bijstand

aanvraag, om eene vordering tot echtscheiding in te stellen;

Doet derhalve ook te niet, geheel de daaropvolgende rechtspleging, inbegrepen de eindbeslissing van 4 Januari 1939;

Verwijst Hector Gaston Reiners in de kosten begroot jegens den Staat op 14,18 frank.

90 HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 11 October 1939.

Voorzitter : M. Godding.

Raadsheeren : MM. De Ridder en Eyben.

Op. Min. : M. Leperre, adv.-gen.

ERFREGELING VAN KLEINE NALATENSCHAPPEN. — BESLISSINGEN VAN DEN FAMILIERAAD. — GEEN VERHAAL.

Er staat geen rechtsmiddel open tegen de beraadslaging van den familieraad vergaderd bij toepassing van art. 4 tweede lid der wet van 16 Mei 1900 over de erfregeling van de kleine nalatenschappen.

Van Hove t/ Van Hove en Cten.

Advies van het Openbaar Ministerie :

Leonie Van Hove, eerste beroepene, bezat in gemeenschap met haar echtgenoot Eduardus Van Hoof en kleine hofstede circa 7 a. groot.

Het echtpaar had twee dochters : Marie-Jozefien, tweede beroepene, thans gehuwd met Frans Vanderbruggen, derde beroepene, en Marie-Theresia die in den echt trad met Leo Van Hove, aanlegger in beroep.

Bij het overlijden van vader Van Hoof op 8 Februari 1904, bleven de moeder en de twee dochters samen de kleine pachthoeve uitbaten zonder de vereffening der erfenis aan te vragen.

Toen later Maria-Theresia met Leo Van Hove huwde kwam deze zich bij zijn schoonmoeder vestigen.

Vijf kinderen werden uit dit huwelijk geboren en bij den dood van zijn vrouw, op 2 Maart 1932, bleef Van Hove met zijn vijf minderjarige kinderen bij zijn schoonmoeder wonen; het onroerend goed bleef in onverdeeldheid tusschen de rechthebbenden.

Daar nochtans na enkele jaren moeilijkheden oprezen, verliet de weduwe Van Hoof de hofstede, waar haar schoonzoon en zijn kinderen de hofstede vertoeven, en zij besloot een einde te stellen aan de onverdeeldheid.

Bij exploit in dato 25 Juni 1937 daagde zij dan ook de echtelingen Van Hoof-Vanderbruggen en Leo Van Hove zoowel in eigen naam als in hoedanigheid van voogd van zijn minderjarige kinderen, voor de rechtbank van eersten aanleg te Leuven om zich te hooren verwijzen met aanlegster over te gaan tot de bewerkingen van vereffening van de tusschen hen bestaande gemeenschap.

Leo Van Hove, die met zijn vijf kinderen het kwestieuze goed wilde blijven bewonen, verzocht de vrederechter den familieraad bijeen te roepen opdat deze, bij toepassing van art. 4, 2° lid van de wet van

16 Mei 1900 over de erfregeling der kleine nalatenschappen, advies zou geven nopens de vraag die hij als voogd van zijn minderjarige kinderen indiende strekkende tot de overname tegen schatting van bedoeld woonhuis met aanhoorigheden.

Bij beraadslaging in dato 7 Juli 1937, met vier stemmen tegen drie, besloot de familieraad woordelijk : « zich tegen de gevraagde overname te verzetten in het belang der minderjarigen zoowel als » voor de andere rechthebbenden ».

Daar dit advies de door Leo Van Hove gewenschte overname onmogelijk maakte, daagde hij op 5 Oogst 1937 de drie familieleden die zich tegen zijn aanvraag hadden verzet voor de rechtbank, voor dewelke de vordering tot vereffening reeds was ingeleid, ten einde, volgens de bewoordingen van de dagvaarding : « de beslissing van den familieraad » te hooren hervormen voor zooveel hij besloten » heeft dat de belangen van de minderjarigen en » andere rechthebbenden zouden vergen dat de toepassing van de wet op de kleine erfenissen zou » geweigerd worden; ten gevolge te hooren bevelen » dat deze toelating zou gegeven worden in het » uitsluitelijk belang der minderjarige kinderen. »

Bij vonnis in dato 8 December 1937, voegde de rechtbank de twee zaken samen, verklaarde het verzet tegen de beraadslaging van den familieraad niet ontvankelijk en, beslissende over de vraag tot vereffening, verklaarde deze gegrond en beval de bewerkingen van de vereffening.

Bij akte van 24 Februari 1938 stelde Leo Van Hove beroep in tegen dit vonnis.

Het vraagstuk dat U in hoofddorde onderworpen wordt is dit te weten of het advies door den familieraad, gegeven in overeenstemming met art. 4, 2° lid van de wet van 1900 vatbaar is voor verzet.

Deze wetsbeschikking luidt als volgt :

« De wettelijke vertegenwoordigers van de minderjarigen of van hen die onder curateele staan, » mogen met machtiging van den vrederechter en » naar eensluidend advies van den familieraad de » overneming bewerkstelligen. »

De eerste rechter, zich steunende op de zienswijze uiteengezet door den Heer Ernst in zijn commentaar « Régime successoral des petits héritages » als ook op de voorbereidende werken van de wet, is de meening toegedaan dat het hier gaat over een loutere raadpleging van den familieraad, die geroepen is, niet een beslissing te nemen die een uitvoering medesleept, maar enkel een advies te geven dat niet bindend is voor den vrederechter; dat dienvolgens geen verhaal bestaat tegen de beraadslaging.

Aanlegger in beroep werpt op dat luidens art. 883 W. B. R. de voogd en zelfs de leden van den raad zich tegen de beslissing van den familieraad kunnen voorzien en, zich steunende op de interpretatie van De Page, die op zijn beurt een arrest van Cassatie van 3 Januari 1920 inroept, verdedigt hij de stelling dat alle beraadslagingen van den familieraad welke ook hun aard weze voor verzet vatbaar zijn.

Ik sluit mij beslist aan bij de zienswijze van den eersten rechter en treed het standpunt van den Heer Ernst volkomen bij want ik ben van gevoelen

dat de stelling van beroeper rechtstreeks indruischt tegen gansch de economie van de wet over de kleine nalatenschappen en dat bovendien art. 883 W. B. R. enkel de «beslissingen» en niet de loutere «adviezen» bedoelt.

Tot staving van zijn stelsel roept aanlegger in beroep breedvoerig de leer in van De Page, welke inderdaad schrijft: «Les solutions admises en» droit belge consacrent le droit de recours contre «les délibérations des conseils de famille d'une» manière absolument générale et sans restrictions. «Le recours auprès des tribunaux est autorisé» contre les délibérations des conseils de famille «quel qu'en soit l'objet» (B. II, n° 122, blz. 121).

Doch beroeper verliest uit het oog dat dezelfde rechtschrijver, wanneer hij de procedure, uiteenzet welke dient gevolgd in zake rechterlijke ontzetting en namelijk art. 494 B. W. bespreekt waar ook het «advies» van den familieraad geëischt wordt, uitdrukkelijk doet opmerken dat die beraadslaging van den familieraad niet vatbaar is voor verzet: «Le» conseil de famille, après avoir fait comparaitre «s'il le juge utile les deux parties, délibère comme» en matière de tutelle. Cette délibération n'est toute-«fois pas susceptible de recours, puisqu'il ne con-» stitue qu'un simple avis... » (B. II, n° 326, blz. 293).

Waaruit volgt dat zoowel in de leer van De Page, als in het arrest van Cassatie van 1920 enkel de beslissingen bedoeld worden die voor tenuitvoerlegging vatbaar zijn en niet de loutere raadplegingen, niet de beraadslagingen waardoor de familieraad enkel zijn standpunt aanduidt of een advies geeft waarvan de rechter het vermogen heeft geen rekening te houden.

Zoomin als in zake ontzetting het advies van den familieraad bindend is voor de rechtbank (Gent, 1 Februari 1897, P. P. n° 931) zoomin ook is in zake overneming tegen schatting het standpunt van den familieraad verplichtend voor den vrederechter; deze blijft volkomen vrij niettegenstaande een gunstig advies van den familieraad de machtiging tot overname te weigeren.

Deze zienswijze druischt niet in tegen het arrest van Cassatie van 1920 want «les intérêts du mineur restent toujours sous la surveillance combinée de la famille et du pouvoir judiciaire».

De «pouvoir judiciaire» is hier de vrederechter aan wien de wetgever van 1900 een soevereine macht heeft gegeven om, in geval van gunstig advies van den familieraad, de overname toe te staan of te weigeren, want luidens art. 5 van de wet is zijn beslissing noch voor verzet noch voor beroep vatbaar.

Indien men overigens het stelsel van beroeper moest aanvaarden dan zou men tot deze onaanneembaren toestand komen dat, indien het Hof, ingaande op het beroep van Leo Van Hove, verklaarde dat het belang der minderjarige kinderen vergt dat de overname tegen schatting worde toegelaten, het den vrederechter volkomen vrij zou staan aan den wet-tigen vertegenwoordiger van de minderjarigen de machtiging te weigeren om de overname te bewerkstelligen.

De stelling van aanlegger in beroep druischt bovendien, zooals ik het U reeds deed opmerken, rechtstreeks in tegen de algemeene economie van de wet van 1900.

«On le voit, zoo leest men in het verslag van den Heer Vanderlinden, toute la procédure organisée par le projet de loi est simple, rapide et peu coûteuse. Elle a pour base l'appréciation souveraine et définitive du juge de paix» (Pas. 1900, blz. 287).

Indien men het verzet tegen het advies van den familieraad toeliet, dan zou de rechtspleging niet meer eenvoudig, vlug en weinig kostelijk zijn en zou men bovendien een ondoeltreffende procedure instellen daar, zooals gezien, de beslissing van den vrederechter in elk geval de overhand heeft.

Daar bewuste beraadslaging voor het Hof niet meer wordt aangevochten wegens gebrek aan vorm, schijnt het mij overbodig verder uit te weiden over het rechtsmiddel dat diensaangaande in eersten aanleg werd opgeworpen.

Ik besluit tot de bekrachtiging van het bestreden vonnis.

Arrest :

Overwegende dat op goede gronden de eerste rechter heeft geoordeeld dat geen rechtsmiddel open staat tegen de beraadslaging van den familieraad vergaderd bij toepassing van art. 4, 2° lid der wet van 16 Mei 1900 over de erfregeling van de kleine nalatenschappen;

Overwegende weliswaar dat krachtens art. 883 W. B. R. tegen alle beraadslagingen, welke hun voorwerp ook zij, uitgaande van de familieraad, voor het gerecht kan worden opgekomen; doch dat gezegde bepaling enkel die beraadslagingen beoogt welke het kenmerk dragen van een beslissing, voor tenuitvoerlegging geschikt; dat het anders gelegen is met het advies van den familieraad gegeven in het raam van bewust artikel 4; dat men hier staat voor het louter uiten van een gevoel dat geenszins bindend is;

Overwegende dat de vrederechter, die bij de gevallen waarin de wet van 16 Mei 1900 voorziet, optreedt als vertegenwoordiger der rechterlijke macht om, samen met de familie, de belangen der minderjarigen te behoeden, naar goedvinden zich al of niet volgens dat advies gedraagt en het besluit dat hij neemt vatbaar is noch voor verzet noch voor hooger beroep;

Overwegende dat, mocht een uitspraak ingaande op beroepers verzoek, het onderwerp van gemelde beraadslaging opnieuw in bedenking nemen en een ander gevoel uitbrengen, dit laatste evenmin als het advies van den familieraad zou verplichtend zijn voor den vrederechter, zoodat men een nuttelooze procedure zou hebben aangewend, tevens strijdig met de bewoordingen en met het stelsel van de wet van 16 Mei 1900; deze heeft trouwens een eenvoudige, snelle en niet dure rechtspleging ingericht, waaraan de eigenmachtige en definitieve beoordeeling van den vrederechter ten grondslag ligt (verslag van den heer Vanderlinden aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers, Pasin, 1900, blz. 287);

Om deze redenen en die welke de eerste erchter bewogen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 en 41 der wet van 15 Juni 1935;
Gehoord ter openbare terechtzitting het eensluitend advies van den Heer Advocaat-Generaal Leperre;

Alle niet uitdrukkelijk toegewezen besluiten ontzeggende;

Bevestigt in al zijn beschikkingen het beroepen vonnis; verwijst de partij Van den Driessche in de op het hooger beroep ontstane gerechtskosten.

91

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 25 November 1939.

Voorzitter : M. De Potter.

Raadsheeren : MM. Delvaux en Van der Donckt.

Op. Min : Mr Van der Perren.

Pl. : Mrs Van Scharen en Smets (der balie van Antwerpen).

INTERPRETATIE VAN HET TESTAMENT IN VERBAND MET HUWELIJKSCONTRACT. — ART. 1036 TOEPASSELIIK. — BEWIJSKRACHT. — VERZAKING AAN VOORDEEL BIJ HUWELIJKSCONTRACT. — GEWOON RECHT TOEPASSELIIK.

I. Artikel 1036 van het B. W. volgens hetwelk de latere testamenten die niet uitdrukkelijk de voorgaande herroepen, slechts die wiltsbeschikkingen vernietigen die onverenigbaar of tegenstrijdig zijn met de nieuwere, is ook van toepassing wanneer een echtgenoot opvolgenlijk begiftigd werd bij huwelijkscontract en bij testament.

II. Vermoedens kunnen niet opwegen tegen den onduidelijken tekst van een testament.

III. De verzaking aan een voordeel bij huwelijkscontract toegekend, hoeft niet gedaan te worden op de griffie, in de pleegvormen vereischt voor het verzaken aan een erfenis. Die verzaking mag zelfs stilzwijgend gebeuren. Het gewoon recht is toepasselijk.

Florus t/ Vervoort en consoorten.

Gezien in regelmatigigen vorm voorgebracht het vonnis waartegen beroep door de Rechtbank van Eersten aanleg van Antwerpen, verleend op 31 Maart 1938;

Aangezien bij huwelijkscontract op 31 Oogst 1920 tusschen beroepster en haren thans aflijvigen echtgenoot notaris Vervoort, verleden, de aanstaande echtgenooten zich onderling begiftigden met het vruchtgebruik van al de goederen hunner nalatenschap;

Dat bij eigenhandig testament van 14 April 1924, wijlen notaris Vervoort zijne overlevende echtgenoot, de beroepster, nog begiftigde in volgende

voege : « par extension à la donation contenue dans » mon contrat de mariage... je lègue à ma femme » née Marie Florus, la pleine propriété de ma succession, à l'exception de ma part indivise dans les » immeubles dépendant de la succession de mes » parents et qui existeront encore au jour de mon » décès, laquelle part je lègue à mes trois sœurs » Constance, Florence et Mathilde »;

Aangezien beroepster beweert dat zoo dit testament haar recht geeft op den vollen eigendom der nalatenschap behalve de uitgezonderde onroerende goederen, door den de cujus aan zijne zusters gelegateerd, het recht op het vruchtgebruik hebben aangestipt, voor al de goederen afhangende van de nalatenschap van den eerst stervende der echtgenooten;

Aangezien beroepster aanvoert dat beide partijen dit standpunt in feite zijn bijgetreden : dat namelijk de aangifte van nalatenschap, van het vruchtgebruik van gezegde onroerende goederen haar nochtans toekomt en gewaarborgd is door de schikkingen van haar huwelijkscontract die dit vruchtgebruik hebben aangestipt, voor al de goederen afhangende van de nalatenschap van den eerst stervende der echtgenooten;

Aangezien beroepster aanvoert dat beide partijen dit standpunt in feite zijn bijgetreden dat namelijk de aangifte van nalatenschap, van het vruchtgebruik van beroepster, op de kwestieuze eigendommen, gewaagt, dat telkens een der onroerende goederen van gezegde onverdeeldheid verkocht werd, de akte van zelfde vruchtgebruik melding maakte en het recht van beroepster op den prijs der goederen overdroeg, dat ook de ontvanger der erfenisrechten de verschuldigde sommen op die basis heeft gelijkwaardig;

Aangezien daarentegen beroepster beweren dat uit de bewoording van het hierboven aangehaald testament af te leiden valt dat de de cujus feitelijk het vruchtgebruik aan zijne echtgenoot door hun huwelijkscontract toegekend zou ontnomen hebben in zooverre het ook sloeg op zijne persoonlijke onroerende goederen op het oogenblik van zijn overlijden nog in onverdeeld bezit met zijne zusters, de beroepster, aan wie hij die goederen in vollen eigendom zou gelegateerd hebben;

Aangezien volgens het artikel 1036 van het burgerlijk wetboek, de latere testamenten, die niet uitdrukkelijk de voorgaande herroepen zullen, in deze, slechts die wilsbeschikkingen vernietigen die onverenigbaar of tegenstrijdig zijn met de nieuwere;

Aangezien de gift, in het testament van 14 April 1924 bevat, gszins de bepalingen van het huwelijkscontract van 31 Oogst 1920 tegensprekt en dat zij onderling best overeen te brengen zijn; dat een gift, als voorwerp heeft het algemeen vruchtgebruik op de gezamenlijke goederen eener nalatenschap niet vervalt omdat eene latere wilsbeschikking die gift uitbreidt, ook tot den naakten eigendom van sommige dezer goederen, en men niet inzielt waarom dit vruchtgebruik op de onroerende goederen in onverdeeldheid der nalatenschap der ouders van den de cujus, niet zou ten uitvoer kunnen gebracht worden alleenlijk omdat andere goederen, waarvan

het vruchtgebruik «ex contractu» aan beroepster was toegekend, haar bovendien «par extension» gelijk het testament zich uitdrukt, ook voor den naakten eigendom werden gelegateerd;

Aangezien beroepen aanvoeren dat zulks in tegenstrijd zou zijn met het inzicht van den testator;

Dat deze immers, zijn leven lang, nopens gezegde onroerende goederen der nalatenschap zijner ouders, in onverdeeldheid is gebleven, en aan zijn zusters — de beroepen — het beheer en tevens ook de inkomsten dezer onverdeeldheid heeft overgelaten: dat hieruit ten stelligste te vermoeden is dat hij dien toestand zocht te behouden ook na zijn dood;

Aangezien die beschouwingen enkel kunnen aanleiding geven tot min of meer gegronde vermoedens; da tenkele vermoedens echter niet kunnen opwegen tegen den stelligsten en ondubbelzinnigen tekst van het testament;

Aangezien, beroepen nog beweren dat beroepster zou verklaard hebben dat zij van het vruchtgebruik op de kwestieuze eigendommen afzag en er aan verzaakte;

Aangezien de verzaking aan een voordeel bij huwelijkscontract toegekend, niet op de griffie heeft gedaan, in de pleegvormen vereischt voor het verzaken aan eene erfenis (Laurent XV, 310), dat die verzaking zelfs stilzwijgend mag gebeuren (235) dat men haar het gewoon recht toepassen moet (id. 310);

Aangezien bij wijze van bewijsaanvang, beroepen van eenen brief gewagen door notaris Oyen tot appelante gericht, en waarbij op het verzoek van Madame Vervoort gezegde notaris voor haar en in haren naam terug betaling vroeg van het gedeelte aanvullende personeele belasting dat zij te dragen had wegens haar zoogezegd inkomen van de onroerende goederen te Wilrijk;

Aangezien het hier niet gaat om lasten en taksen die rechtstreeks op de onroerende goederen zouden slaan en aldus, heel natuurlijk door hen te betalen waren die in feite de opbrengst van gezegde goederen opstreken — maar wel van de personeele belasting door beroepster rechtstreeks te kwijten wegens hare persoonlijke inkomsten; dat haar beklag juist gaat over de supertaks haar ten laste gelegd uit hoofde der inkomsten door haar geïnd op dit vruchtgebruik; dat, zoo zij wedergaaf van gezegde betaling van beroepen eischt, dit niet anders te verklaren is dan doordat zij verzaakt heeft aan de opbrengst van hetgeen zij zelf noemt haar zoogezegd inkomen van de onroerende goederen te Wilrijk;

Aangezien notaris Oyen, van de meet af, met de toestanden der zaak vertrouwd was, en zonder daartoe stellig door beroepster aangesteld geweest te zijn, zich nie tveroorloofd zou hebben een eisch in te stellen van aard de, tot daar toe vriendschappelijke betrekkingen tusschen partijen in onmin om te keeren; da tten andere, beroepster zijn optreden heeft goedgekeurd met namelijk hare loopende rekening, van de som uit dien hoofde door beroepen betaald, te laten crediteeren: dat het dus buiten allen twijfel valt dat notaris Oyen als haar lasthebber heeft gehandeld;

Aangezien het algemeen aangenomen is dat het geschrift van den lasthebber, den lastgever mag opgeworpen worden (Laurent, XIX, 518);

Aangezien in feite beroepster, beroepen in volle bezit en genot der kwestieuze goederen heeft gelaten gedurende ettelijke jaren, vanaf het afsterven van den de cujus, 3 Mei 1932 tot op 24 April 1937, nagenoeg gedurende vijf jaar, dat zulks wel van aard is de stelling der beroepen, als had de beroepster van haar vruchtgebruik afgezien te staven;

Aangezien de exceptie door beroepen opgeworpen dus niet van alle bewijs ontbloot is; dat zij anderzijds niet ten volle bewezen is, daar die stelling van beroepen door hun eigen vroegere handelingen eenigszins werd tegengesproken, namelijk door de hierboven aangehaalde omstandigheden omtrent de aangifte van nalatenschap en de verkoopsakten van sommige der kwestieuze eigendommen;

Aangezien dien toestand, gekenschetst bij artikel 1367 van het B. W. tot het opleggen van den eed voorzien bij artikel 1366 van het B. W. aanleiding geeft;

Om deze redenen:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Ontvangt het beroep, en er recht op doende, alle andere of strijdige besluiten afgewezen;

Verklaart het gegrond, vernietigt dienvolgens het vonnis a quo;

En alvorens verder te vonnissen legt aan beroepster den volgenden aanvullenden eed op: «Ik zweer dat het niet waar is dat ik ooit zou verklaard hebben dat ik verzaakte aan het vruchtgebruik op de onverdeelde onroerende goederen afhangende van de nalatenschap der ouders van wijlen mijnen echtgenoot, zoo helpe mij God»;

Om den eed afgelegd of geweigerd meer ten gronde te worden gevonnist.

Dit arrest hervormt onderstaand vonnis van de

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

31 Maart 1938.

Voorzitter: M. Schilling.

Rechters: MM. Bervoets en Arts.

Pleiters: Mrs Van Scharen en Smets.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten; Gezien de stukken des gedings namelijk het inleidend exploit in dato 30 October 1937, geboekt en hier aangehecht;

Gezien de wet van 15 Juni 1935 art. 2, 34, 35, 37, 41.

In feite:

Aangezien het vaststaat en niet wordt betwist: 1° dat door het testament uit te leggen zooals verweerders beweren dat het moet geschieden, de aanlegster door dit testament in een zeer ruime mate de voordeelen haar verzekerd door het huwelijkscontract ziet verruimen;

2° Dat na het overlijden van den decujus de aanlegster nooit in feite het vruchtgebruik heeft genoten van het paart dat den decujus bezat in de nalatenschap van zijne ouders;

3° dat de rechten zoowel de successierechten als de inkomstrechten van dit vruchtgebruik steeds tot in 1937 werden betaald door de verweerders;

4° Dat tijdens het leven van den decujus deze nooit het vruchtgebruik in feite heeft genoten van zijn paart, maar drit aan zijne zusters afstond;

5° dat de decujus notaris was, en vertrouwd met de waarde van de uitdrukkingen te bezigen in akten;

In rechte :

Aangezien eerst en vooral dient onderzocht te worden welk het inzicht was van den decujus toen hij het testament van 14 April 1924 heeft opgesteld;

Aangezien het duidelijk en klaar is, dat de decujus wenschte zijne gade, wiens hoedanigheden hij had kunnen waardeeren sedert zijn huwelijk, een blijk van genegenheid en liefde te geven door de voordeelen welke hij door de huwelijksvereenkomst haar had verzekerd, uit te breiden;

Aangezien hij door zijn testament de reeds door huwelijkscontract vastgelegde voordeelen zeer aanzienlijk uitbreidt en verklaart dat hij aan zijne vrouw legeert den vollen eigendom van zijn nalatenschap;

Aangezien hij echter uitdrukkelijk en klaar uitzondert het onverdeeld paart in de onroerende goederen afhangende van de nalatenschap van zijne ouders;

Aangezien in het zeer kort testament hij nochtans tweemaal spreekt van dit onverdeeld paart telkens zonder eenig voorbehoud of onderscheid aangaande vruchtgebruik of naakten eigendom;

Aangezien in tegendeel hij in dit testament waarin hij zoo mild en ruim zijne vrouw bedeeft, zorg draagt te verklaren : « hetwelk deel ik ovrmaak aan mijne drie zusters Constantia, Florence en Mathilde »;

Aangezien indien enkel oordeelende volgens de letter van dit testament, er geen twijfel oprijst aangaande de bedoeling van den erflater, het onverdeeld paart geheel en al en onbeperkt te schenken aan zijne drie zusters;

Aangezien echter zelfs als de opsteller van een testament een vakman is, men toch in eene laatste wilsbeschikking het inzicht van den beschikker moet in acht nemen;

Aangezien in onderhavig geval het inzicht van den erflater wel blijkt overeen te stemmen met de letter van dit stuk;

Aangezien inderdaad het de bedoeling van den decujus goed in het licht stelt, eenerzijds aan zijne vrouw te schenken al wat hij persoonlijk heeft verdiend en gespaard, maar anderzijds aan zijne familie te laten wat van de familie voortkwam;

Aangezien het testament werd opgesteld in 1924 en dat uit de handelwijze van den erflater, die steeds aan zijne zusters het vruchtgebruik laat genieten tijdens zijn leven, wel blijkt dat zijn inzicht en wensch was dat zijn bloedverwanten zouden onbeperkt behouden de goederen die van hunne ouders voortkwamen;

Aangezien de decujus als notaris wel wist, dat

indien na zijn dood, zijne weduwe in rechte vruchtgebruikster bleef van zijn paart, dit moeilijkheden ten allerminste onaangename wrijvingen kon teweegbrengen tusschen personen welke hem allen lief waren geweest;

Aangezien indien eenige twijfel desaangaande kon blijven bestaan, deze zou moeten wijken voor de omstandigheid dat het in de traditie van de burgerij ligt familiegoederen aan de familie te laten, en dat bovendien indien er eenigen twijfel was aangaande zijn inzicht, men als regel mag aannemen dat in geval van twijfel eene beschikking moet worden uitgelegd meer in den zin van de bestaande wetten aangaande de erfenissen als in den zin van eene begiftiging die indruischt tegen de wetsbeschikkingen;

Aangezien het ten overvloede vaststaat dat in feite de aanlegster heeft gehandeld tot in 1937 alsof zij die zienswijze deelde;

Aangezien dus zoowel door de letter als door het vermoedelijk inzicht van den decujus, als door de algemeene regels van interpretatie in onderhavig geval moet aangenomen worden, dat het testament eenerzijds over het overgroot deel van de nalatenschap de voordeelen verzekerd aan aanlegster door haar huwelijkscontract uitbreidt, en anderzijds hare rechten op het onverdeelde paart in de nalatenschap van de ouders van den decujus inkrimpt;

Aangezien dus de aanlegster voor de keus staat het testament aan te nemen, met zijn voordeelen en nadeelen ofwel de uitvoering van het huwelijkscontract te eischen;

Aangezien indien de aanlegster het testament verkiest boven de beschikkingen van haar huwelijkscontract zij dus verplicht is de verweerders in het ongestoord en volledig genot te laten van hetgeen hen door dit testament wordt verzekerd.

Aangezien vruchteloos de aanlegster beweert dat de verweerders haar recht op het vruchtgebruik van het onverdeeld paart van wijlen haar echtgenoot erkend hebben door hun optreden in de akten van verkoop van zekere dezer goederen, verleden op 1 September 1934, 1 October 1935, 1 Februari 1936, en 13 Januari 1937;

Aangezien inderdaad, het in feite vaststaat, dat niettegenstaande de bewoordingen van die akten, de verweerders wel degelijk het volledig bedrag van den koopprijs hebben ontvangen, en dat hun handelwijze slechts zou kunnen aanzien worden als zijnde een stilzwijgende verzaking aan hun rechten indien die handelwijze enkel en alleen kon worden uitgelegd in dien zin wat voorzeker hier het geval niet is;

Aangezien voor al wat geschiedde sinds het overlijden van den decujus het veeleer waarschijnlijk is dat wel degelijk de partijen het eens waren de nalatenschap te regelen zooals de erflater het heeft beschikt, en dat het niet mag uit het oog verloren worden dat verweerders natuurlijkerwijze angstvallig vermeden de aanlegster te kwetsen of te grieven, dit zoowel uit eerbied voor de gevoelens die den decujus tegenover aanlegster koesterde, als tengevolge der genegenheid die zij gevoelden voor aanlegster;

Aangezien de decujus gestorven is op 3 Mei 1932, dat verweerders beweren dat spontaan de aanlegster verklaarde dat zij akkoord ging om te verzaken aan het vruchtgebruik van het onverdeeld paart op voorwaarde dat zij de erfenisrechten en inkomstenbelasting van dit vruchtgebruik niet moest dragen;

Aangezien in feite de zaken steeds werden geregeld op die basis en dat in rechte de verklaring van aanlegster overbodig was, gezien de beteekenis van het testament;

Aangezien nu, en zeer waarschijnlijk ter goede trouw, de aanlegster die verklaring ontkent, maar dat het een menselijk en zeer uitlegbaar verschijnsel is dat iemand na vijf jaren zich niet meer met juistheid eene verklaring herinnert, die was opgeweld onder den invloed van gevoelens welke nu zonder of met redens zijn veranderd;

Aangezien in onderhavig geval, de gedragingen van de partijen en hunne verklaringen sinds den dood van den decujus aangaande de oplossing van het huidig geschil van ondergeschikt belang zijn des te meer dat zij vatbaar zijn voor allerlei uitleggingen;

Aangezien het niet wordt betwist door aanlegster dat zij het algemeen legaat heeft aangenomen en dat zij niettegenstaande de beperking vervat in dit legaat, alle belang had dit legaat te verkiezen boven de beperkte voordeelen van het huwelijkscontract;

Aangezien door dit algemeen legaat aan te nemen de aanlegster zich verplicht heeft al de schikkingen van het testament te eerbiedigen en dat het als stellig aan de Rechtbank voorkomt dat den erflater den wil heeft uitgedrukt dat zijn paart in de onroerende goederen van de nalatenschappen van zijne ouders geheel en onbeperkt zouden toekomen aan zijne drie zusters;

Aangezien beide partijen akte vragen van hunne schatting van het geding voor wat de bevoegdheid en den aanleg betreft;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Alle andere besluiten verwerpende;

Geeft akt aan beide partijen dat zij het geding schatten in ieder zijner onderdeelen en tegenover ieder der partijen alleen voorwat de bevoegdheid en aanleg betreft, aanlegster op meer dan 50.000 fr. en verweerders op meer dan 20.000 fr.;

Wijst den eisch van aanlegster af en veroordeelt haar in de kosten.

NOTA. — I. Alhoewel art. 1036 van het B. W. enkel spreekt van testamenten, is deze wetsbepaling ook van toepassing wanneer een testament in verband dient gesteld te worden met een huwelijkscontract (Civ. Tournai, 24 février 1845, B. J. n° 1575; Brussel, 21 Juni 1865, B. J. n° 1297) of wanneer een huwelijkscontract in verband dient gesteld te worden met een akte van begiftiging onder levenden (Brussel, 22 Jan. 1924, Ann. du Not. 1925, blz. 114).

II. Wanneer de bepaling van een testament duidelijk is, hoeft het inzicht van den erflater niet opgezocht te worden. Vermoedens kunnen niet opwegen tegen den ondubbelzinnigen tekst van het testament. (Cfr. Pandectes Belges V° Interprétation des Testaments).

III. De verzaking aan een voordeel bij huwelijkscontract toegekend, wordt beheerscht door het gewoon recht. Zij kan ook stilzwijgend geschieden, doch mag niet ondubbelzinnig zijn. (Fontainebleau, 30 déc. 1869, Cass. fr. 19 Oogst 1872, D. P. I. blz. 397 en nota (é); Lyon, 4 Juli 1873, D. P. 1874, V. V° usufruit, Cassat. 23 Februari 1889, B. J., 1079; Brussel, 23 Mei 1931, Ann. du Notar. 1932, blz. 365).

Het kan gebeuren dat een echtgenoot bij testament, aan zijn overlevenden echtgenoot een legaat doet dat onver-

eenigbaar is met het huwelijkscontract, bv. een legaat onder voorwaarde dat de overlevende zou veroorzaken aan zekere voordeelen van het huwelijkscontract. Zulk legaat moet niet als nietig aanzien worden bij toepassing van het onherroepelijk karakter van de bepalingen van het huwelijkscontract. De begiftigde echtgenoot heeft immers in dit geval de keuze, ofwel het huwelijkscontract uit te voeren en te verzaken aan het legaat en in dit geval blijven hem alle voordeelen van dit huwelijkscontract bestaan te zijnen voordeele, ofwel het legaat te aanvaarden en te verzaken aan de voordeelen van het huwelijkscontract (Cassat, fr. 19 déc. 1891, 4, D. P. 1895, I, 259).

De eerste rechter meende dat er ter zake zulk een voorwaardelijk legaat voorhanden was, en dat de erflater het inzicht had aan zijn echtgenoot de keus op te dringen tusschen de voordeelen van het huwelijkscontract en die van het testament. Het arrest, zich steunend op den tekst van het testament heeft echter besloten bij toepassing van art. 1036 van het B. W. dat de voordeelen van beide akten dienden samengevoegd te worden.

A. Hens,
advocaat, Antwerpen.

92

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

4e Kamer. — 13 Juli 1939.

Voorzitter : M. H. de Walque.

Op. Min. : M. H. Matthys.

Pl. : Mrs Goormachtigh en Moulaert.

GEDWONGEN ONTEIGENING VAN ONROERENDE GOEDEREN. — VEROORDEELING TOT ONDERHOUDSGELD. — GEEN DEFINITIEVE TITEL.

De rechtspraak en de rechtsleer zijn het eens om de veroordeeling tot onderhoudsgeld vóór de oplossing van de vordering tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed uitgesproken, te beschouwen als definitieve beslissingen van voorloopige veroordeelingen doch als geen definitieve beslissingen in den zin der wet van 1854 nopens de gedwongen onteigening van onroerende goederen.

Tondreau t/ Stone.

Overwegende dat verweerder luidens een arrest van het Hof van Beroep in dato 12 Januari 1939, veroordeeld werd aan zijne vrouw een onderhoudsgeld te betalen van 1800 fr. per maand ;

Overwegende dat voormeld arrest gevelde werd in beroep tegen een bevelschrift in kortgeding verleend door den Heer Voorzitter dezer rechtbank in dato 7 September 1938 en gedurende een vordering tot echtscheiding die tot heden geen definitieve oplossing ontvangen heeft ;

Overwegende dat eischeres, krachtens voormeld arrest de onteigening vordert van een onroerend goed van de gemeenschap ;

Overwegende dat indien voormeld arrest een definitief karakter heeft, zulks moet verstaan worden, dat het cijfer van het onderhoudsgeld definitief is, totdat de verweerder Stone de verandering van dit arrest zou kunnen bekomen ;

Overwegende nochtans dat voormeld arrest geen definitieve titel is in den zin van de wet van 15 Augustus 1854 op de onroerende onteigening ;

Overwegende inderdaad dat voormelde wet zijn bron gevonden heeft in de « ordonnance de 1667, titre de l'exécution des jugements », en dat reeds in 1667 in de gevallen waar een definitieve beslissing bestond, inhoudende veroordeeling tot geld-

sommen *ten voorloopigen titel*, het onroerend beslag geldig moest verklaard worden, maar dat de uitvoering van voormeld beslag geschorst moest worden tot de definitieve veroordeeling van de beslagene partij ;

Overwegende dat Martou en Vande Kerckhove, in « de l'expropriation forcée, ou commentaire du de la loi du 15 août 1854, boek I, bl. 585 à 591 n° 330 », en de rechtspraak en rechtsleer, en namelijk een juist geveld vonnis dezer rechtbank in dato 8 Juni 1939 het eens zijn om een veroordeeling tot onderhoudsgeld vooraleer de oplossing van de vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed, te beschouwen als definitieve beslissingen van voorloopige veroordeelingen, en als geen definitieve beslissingen in den zin van de wet van 1854 nopens de gedwongen onteigening van onroerende goederen; (zie ook Laurent, VIII, bl. 317 ; Pand. Belges, Expropriation forcée 436 et suivants V° jugement provisoire n° 57 V° saisie immobilière 436 et suivants, Baudry Lacantinerie IV, 202, Beltjens, Proc. Civile art. 12 loi du 15 août 1854 n° 17 ; contra Piérard Divorce Tome I n° 414) ;

Overwegende dat wat betreft de « provisio ad litem » het uit de woorden zelf blijkt dat dit voorschot als voorloopige maatregel aanzien moet worden ; dat inderdaad de definitieve last van deze provisie met de kosetn geregeld zal worden (cfr. Piérard, d. I, bl. 789, n° 430 en nota 2) ;

Overwegende dat voormelde rechtsleer en rechtspraak in zekere gevallen het eenig praktisch uitvoeringsmiddel aan de vrouw eischeres in echtscheiding kan doen weigeren, maar dat er niet dient uit het oog verloren te worden dat de wetten in het algemeen belang bestaan en dat het ontwijfelbaar is dat de wetgever heeft willen verbieden dat een onroerend goed van een verweerder zou moeten verkocht worden vooraleer deze verweerder op definitieve wijze zou veroordeeld worden ten gronde ;

Overwegende inderdaad dat indien eene eischeres in echtscheiding, krachtens eene veroordeeling tot onderhoudspensioen, het onroerend goed van haar man deed verkopen, deze verkoop als een onrecht zou moeten beschouwd worden in het geval dat deze eischeres van hare vraag ten gronde, zou afgewezen worden ;

Overwegende inderdaad, dat de echtgenoot, eischeres in echtscheiding en getrouwd onder het stelsel van de gemeenschap en die van hare vraag zou afgewezen worden, geen recht zou hebben tot de niet-betaalde termijnen van haar onderhoudspensioen, daar de schuldeischer van deze termijnen, de man, hoofd der gemeenschap, dezelfde persoon is als de schuldenaar, de man, hoofd der gemeenschap ; (Laurent XVIII n° 487) ;

Overwegende dat dus uit deze theoretische redenen blijkt dat de beslissingen met veroordeeling tot onderhoudspensioen gedurende de vordering tot echtscheiding als voorloopige vonnissen, in den zin van de wet van 1854, aanzien moeten worden en als niet vatbaar voor uitvoering bij gedwongene onteigening ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord den Heer J. Matthys, substituut procureur des Konings in zijn eensluidend advies,

Schorst haar vonnis tot na het neerleggen voor deze rechtbank van een definitieve oplossing ten gronde in de zaak echtscheiding ;

Kosten voorbehouden.

93

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

12 October 1939.

Voorzitter : M. Bijvoet.

Rechters : MM. Van Soest en Kranzen.

Pl. : Mrs Nossent en R. Van de Vorst.

VERKEERSONGEVAL. — RECHTSTREEKSCH VERANTWOORDELIJKHEID ART. 1382. — ONRECHTSTREEKSCH ART. 1384. — NIET ONTVANKELIJKHEID.

Soldaten kunnen niet beschouwd worden als aangestelden van den Staat, de fout door dezen bedreven moet aangezien worden als eene rechtstreeksche fout door den Staat begaan en een eisch gesteund op een onrechtstreeksche fout moet als niet ontvankelijk verworpen worden wanneer er enkel van een rechtstreeksche fout sprake kan zijn.

Pauwels t/ Landrain en Belgische Staat.

Overwegende dat aanlegger door geregistreerd exploit van deurwaarder Palms van Brussel, dato 2 Juli 1932 en van deurwaarder Van der Heyden van Brussel, dato 1 Juli 1932, beide verweerders dagvaardde in vergoeding der schade welke hij tengevolge van een verkeersongeval, hem den 4 Juli 1929 overkomen, geleden heeft ;

Overwegende dat beide verweerders tot de niet ontvankelijkheid van den eisch besluiten ;

Overwegende dat de hierna aangehaalde gegevens spruiten uit de processen verbaal van het rechterlijk en bestuurlijk onderzoek, door elk der partijen regelmatig voorgebracht :

aanlegger Pauwels, soldaat bij het tweede regiment wielrijders, reed op 4 Juli 1929, omstreeks 22 uur 45 minuten per moto van Leopoldsborg naar Hechtel om er een hem opgelegden dienst te volbrengen ;

verblind door het licht van een hem tegemoetkomende moto, ontwaarde hij slechts op enkele meters afstand, een opvarenden break, die langs achter niet voorzien was van rood licht ;

om eene botsing te voorkomen trachtte hij op 't laatste oogenblik den break links voorbij te steken doch kwam in botsing met het rechter achterwiel van den wagen en brak zijn linkerbeen ;

de break hoorde toe aan de officieren der tweede jagers te paard, en een soldaat had opdracht gekregen den luitenant-colonel Landrain, eerste verweerder, van Leopoldsborg naar Hechtel te vervoeren ;

Overwegende dat voor wat eerste verweerder, de luitenant-colonel Landrain betreft, de eisch ge-

steund is op art. 1384 B.W. als verantwoordelijk voor de fout bedreven door zijn aangestelde, namelijk den voerman Van den Brenk, die verwaarloosd had zijn wagen langs achter te voorzien van een rood licht ;

Overwegende dat de verhouding tusschen een soldaat en zijn regimentsoverste niet deze is van aangestelde tot patroon wijl een soldaat zijn diensten niet verhuurd aan zijn regimentsoverste doch veeleer gedwongen handelt ; (Cass. 12 Juli 1921. Pas. 311. advies van Procureur generaal Leclercq) ;

Overwegende dat met evenmin recht kan volgehouden worden dat de break aan de waakzaamheid van eerste verweerder was toevertrouwd geworden, wijl deze slechts plaats genomen had in een voertuig door een ander bestuurd en aan dezès zorgen overgelaten ;

Overwegende dat bijgevolg eerste verweerder buiten zaak dient gesteld te worden ;

Overwegende dat volgens de bewoordiging der dagvaarding de Belgische staat eveneens ter verantwoording geroepen wordt op voet van art. 1384 B.W., hetzij als eigenaar of bewaker van den break, hetzij als burgerlijk verantwoordelijk voor de fout bedreven door soldaten van het Belgisch leger of door het voertuig aan de waakzaamheid dezer soldaten toevertrouwd ;

Overwegende dat de partijen het eens zijn om te bekennen dat de break niet aan den Belgischen staat toebehoorde, doch aan de officieren van het regiment en dat bijgevolg de Belgische staat noch als eigenaar, noch als bewaker van het voertuig verantwoordelijk kan gesteld worden voor het ongeval ;

Overwegende dat aanlegger in dit gedeelte zijner dagvaarding onder de bewoordiging « soldaten van het Belgisch leger » stellig de officieren van het tweede regiment jagers bedoelt die als eigenaars en bewakers van het voertuig rechtstreeks verantwoordelijk zouden zijn, of die eene fout zouden bedreven hebben met dit voertuig, onregelmatig verlicht, ter beschikking te stellen van den voerman ;

Overwegende dat het niet het zielloos wezen zelf was dat het ongeval veroorzaakte, dat er geen innerlijk gebrek aan dit wezen is vastgesteld geworden, maar dat de oorzaak van het ongeval te wijten is aan de fout van den voerder die dezen break, onregelmatig verlicht, gebruikte hetgeen hij had kunnen verhoeden, zoodat de eigenaar of bewaker van het voertuig niet aansprakelijk kan gesteld worden voor de gevolgen van het ongeval ;

Overwegende dat ook de officieren van een regiment niet kunnen beschouwd als zijnde door den Staat aangesteld om in uitvoering van een arbeids-overeenkomst hun werkzaamheden waar te nemen ;

Dat zij veeleer optreden als organen der militaire overheid aan wien een deel der staatsmacht toevertrouwd werd ;

Dat alzoo, voor het geval dat er aan deze officieren eene fout ten laste kan gelegd worden, deze fout zou moeten aangezien worden als zijnde rechtstreeks door den Staat gepleegd, zoodat de eisch niet op art. 1384 doch wel op art. 1382 had moeten

gesteund worden om als geldig weerhouden te kunnen worden (zelfde arrest als hooger gemeld) ;

Overwegende dat doordien de eisch zooals hij werd ingespannen ook tegen den Belgischen Staat eveneens voor niet ontvankelijk dient gehouden te worden ;

Om deze beweegredenen :

De Rechtbank, verklaart den eisch zooals hij werd ingeleid, niet ontvankelijk noch opzichts eerste noch opzichts tweede verweerder, legt de kosten ten laste van aanlegger.

BIBLIOGRAPHIE

J. SIMON en P. DE BEUS. — Burgerlijk Wetboek, — Etablissements Emile Bruylant, Brussel. — 1939.

Wij hadden reeds de gelegenheid in het Rechtskundig Weekblad de zeer bijzondere verdiensten te onderlijnen van de Nederlandsche uitgave van het Burgerlijk Wetboek, bezorgd door de heeren Simon en De Beus, wanneer vóór enkele jaren deze uitgave gedeeltelijk het licht zag.

Thans is door de auteurs den volledigen en definitieven Nederlandschen tekst van het Burgerlijk Wetboek uitgegeven en het buitengewoon belang van dit werk komt nu nog des te duidelijker naar voren.

In een prachtig en lijvig boekdeel van 700 bladzijden staat de officieele vertaling naast den oorspronkelijken Franschen tekst gedrukt en de artikels zijn voorzien van uiterst nuttige verwijzingen en van menigvuldige aanhalingen van de bijzonderste rechtspraak.

De tekst is bewerkt geworden met de allergrootste zorg en de sierlijkheid van de uitgave evenaart ten volle de degelijkheid van den inhoud.

Aan het einde van het boek komt een uitvoerige lijst voor van gebruikelijke Fransche juridische vaktermen met er naast de termen van de officieele Nederlandsche vertaling. Dit vocabularium dat op zichzelf een uitgebreid en onmisbaar werk vormt is van aard het nut van het boek der heeren Simon en De Beus nog in groote mate te verhoogen.

Deze thans volledige uitgave van dit zoo hoog aangeschreven werk zal in de Vlaamsche rechtswereld met het grootste genoegen ontvangen worden.

René Victor.

HERMAN BEKAERT. — Le Statut des Etrangers en Belgique. — 1940. — Maison Ferdinand Larcier. — Brussel.

Er is geen stof die thans in ons land meer actueel is dan het vraagstuk der vreemdelingen en de aanwezigheid op Belgisch grondgebied van tienduizenden vluchtelingen uit naburige staten, verwekt niet enkel in allerlei middens gepassioneerde polemieken, doch stelt ook talrijke en uiterst moeilijke juridische problemen. Wat deze laatste betreft is de bestaande wetgeving over het algemeen zeer slecht gekend en is men veelal van oordeel, dat het verblijf van vreemdelingen ten onzent uitsluitend afhangt van de willekeur der openbare veiligheid.

Het is een eerste groote verdienste van den heer Hermann Bekaert de zeer uitvoerige reglementeering die in ons land op dit suk bestaat, te hebben verzameld en te hebben uitgegeven ; iedereen die deze wetgeving doorbladert is verrast door het reusachtig aantal bepalingen waarvan zoovele volstrekt onbekend zijn.

Doch het werk van den heer Bekaert heeft een oneindig grootere beteekenis dan het practisch nut, dat er kan in gevonden worden. Het is een weten-

schappelijk werk van uitstekend gehalte dat beantwoordt aan strenge eischen van methode.

De schrijver verwaarloost geen oogenblik de sociologische ondergrond die zich bij het vraagstuk der vreemdelingen voordoet, en bouwt op deze stevige basis de systematische uiteenzetting van alle juridische normen voor deze belangrijke stof gelden.

Eerst en vooral onderzoekt hij welke diegenen zijn op wien het woord «vreemdeling» kan toegepast worden.

Dit brengt een uiteenzetting mede van de regelen die de nationaliteit en het verlies ervan beheerschen, de middelen door dewelke het bewijs der nationaliteit kan geleverd worden en het verhaal dat eventueel kan worden uitgeoefend wanneer iemand schade ondervindt tengevolge van vergissingen der administratie op dit gebied.

De toegang van vreemdelingen tot het Belgisch grondgebied is volgens verschillende modaliteiten gereguleerd, die voor den schrijver aanleiding zijn tot grondige bespreking van het stelsel der eenzelvheidskaart, het nationaal paspoort, het visum. Daarna komt de bijzondere toestand aan de beurt van zekere categorieën vreemdelingen, zooals studenten, zeelieden, schippers, grenswerklieden, landverhuizers, enz.. Het valt te vermelden dat ook een afzonderlijk hoofdstuk wordt gewijd aan den toegang tot de Belgische kolonie.

Het oponthoud en het verblijf in 't Rijk zijn aan onderscheiden regiemën onderworpen, die door den auteur op volkomen klare wijze worden ontleed; de studie van het register der vreemdelingen, van het getuigschrift van inschrijving op dit register, van de inschrijving in de bevolkingsboeken en van de eenzelvheidskaart voor vreemdelingen vinden hun plaats in dit kader, waarna een afzonderlijk kapittel wordt gewijd aan de voorwaarden en de gevolgen van de officieele toelating waardoor een vreemdeling door de regeering wordt gemachtigd zijn woonplaats in België te vestigen.

Van brandende actualiteit is de studie die door den heer Bekaert wordt gewijd aan het toezicht over de vreemdelingen, waarbij zoo talrijke administraties op verschillende wijze betrokken zijn: de openbare veiligheid, de ministeriën van Binnenlandsche Zaken, van Arbeid en van Economie, het korps der gendarmerie, het gevangeniswezen, zonder de verplichtingen te verwaarloozen die rusten op particulieren zooals hoteliers en patroons.

Buiten deze algemeene regeling van het vreemdelingenwezen bestudeert de auteur den toestand van de vreemdelingen die een bijzonder regiem genieten, zooals diplomatieke en consulaire agenten, vreemde vorstenhuizen, officieren van vreemde legers. Naast deze uitzonderingen in de hoogere sferen, worden ook de vreemdelingen van den zelfkant der samenleving zooals bohemers, zwervers en tziganen niet vergeten.

Eindelijk wordt door schrijver uitvoerig uitgeweid over het vraagstuk der vluchtelingen, dat in deze tijden zoo acuut is geworden. Na een inleiding over het asile-recht worden de hoofdzakelijke beginselen ontleed waaraan het regiem van de vluchtelingen onderworpen is en de wijzen waarop hunne hoedanigheid wordt vastgesteld waarna een uitgebreid commentaar komt van de menigvuldige koninklijke en ministerieele besluiten, alsook van de talrijke tusschenlandsche akkoorden die op dit gebied tot stand zijn gekomen.

De normale oplossing van de hoedanigheid van vreemdeling is de naturalisatie. Vandaar dat de auteur nog een systematische samenvatting geeft van de verschillende wettelijke bepalingen op dit stuk.

Als besluit wordt een uiteenzetting gegeven van de maatregelen die in zake vreemdelingen toepasselijk zijn in de bijzonderste Europeesche landen.

Wij mogen niet nalaten nog de aandacht te vestigen op den inhoud van de voorrede van het boek, waarin de schrijver ons de meest recente statistische gegevens bezorgt betreffende de vreemdelingen in België alsook

in de andere landen. Het besluit van deze statistiek is, dat er in België zich thans 339.799 vreemdelingen bevinden, hetzij 41 per 1000. Deze verhouding wordt enkel overtroffen door Zwitserland, Frankrijk, Luxemburg en Oostenrijk.

Zooals reeds hooger gezegd vult de tekstuitgave van al de wettelijke en reglementaire bronnen betreffende het vreemdelingenrecht het boek aan.

Dit eerste deel van het werk van den heer Bekaert heeft enkel betrekking op het *administratief* statuut van de vreemdelingen. In een volgend deel zal het *juridisch* statuut besproken worden.

Het is een uiterst lastige taak op dit gebied, waarop nog geen enkele juridische systematiek bestaat, een wetenschappelijk werk op te bouwen. De heer Bekaert is er volkomen in gelukt dit te doen. Op dit terrein, waar het recht zich zoo eng dient aan te passen aan de wisselende levensomstandigheden, is het voor een jurist-socioloog uiterst passionnaant de juridische systematiek te grondvesten op de realiteit. Men moet echter de bijzondere bekwaamheid en het merkwaardig talent hebben van den heer Bekaert om daarin zoo uitstekend te slagen. Het blijkt zoo duidelijk uit zijn werk, dat hij niet enkel aan het hoofd staat van een uiterst belangrijke administratie die hem de gelegenheid verschaft te beschikken over de meest uitgebreide bronnen, maar dat ook in hem leven zoowel de traditie van den magistraat als de methode van den hoogleeraar.

Zooewel degenen die in de praktijk staan als zij die theoretisch het recht bestudeeren zullen met ongeduld het verschijnen van het tweede deel van het werk van den heer Bekaert verwachten.

René Victor.

WETGEVING

BESLUITWET van 6 November 1939 betreffende de tijdelijke vervanging van de onder de wapens geroepen of teruggeroepen magistraten.

VERSLAG AAN DEN KONING.

Sire,

De versterking van het leger heeft voor gevolg gehad dat talrijke magistraten in de onmogelijkheid zijn hun ambt waar te nemen. Daardoor ontstaat eene ernstige stoornis in de burgerlijke rechtsbedeeling. De Regeering acht het haar plicht Uwe Majesteit een besluit ter onderteekening voor te leggen dat ten doel heeft dien toestand te verhelpen.

De wet van 7 September 1939 verleent aan Uwe Majesteit de bevoegdheid om wetskrachtige beschikkingen te treffen ten einde «den regelmatigen gang van het gerecht en van de rechtsmachten te verzekeren».

De wetten op de rechterlijke inrichting hebben voorzien dat de magistraten tijdelijk zouden kunnen belet zijn hun ambt waar te nemen. Dit is de reden van de instelling der plaatsvervangende rechters. Daarom is het ook dat artikel 203, 3^e lid, der wet van 18 Juni 1869 voorziet dat in zekere omstandigheden in de rechtbanken van eersten aanleg advocaten of pleitbezorgers die doctor in de rechten zijn kunnen bijgeroepen worden. Daardoor wordt ook de beschikking verklaard van artikel 205 der zelfde wet waarbij het aan de rechtbank toegelaten is een rechter of een plaatsvervangend rechter aan te wijzen om, in geval van belet van een magistraat van het parket, de functie van het openbaar ministerie waar te nemen.

De wetgever dacht echter alleen aan de mogelijkheid eener toevallige verandering waardoor deze of gene magistraat afzonderlijk zou worden getroffen.

Maar thans zijn door de organisatie van het leger een groot aantal magistraten, zoowel werkende als plaatsvervangers, gehouden hunne militaire verplichtingen te vervullen en de gevolgen daarvan hebben zich, vanaf de eerste fasen van de versterking van het leger, over gansch het land doen gevoelen.

De maatregelen die de wet in haar tegenwoordigen staat toelaat lijken onvoldoende om de moeilijkheden op te lossen welke door een bijzonderen toestand in het leven worden geroepen.

De rechtsmachten van eersten aanleg tellen talrijke nog jonge magistraten en de hulp van sommigen onder hen is hun reeds ontvallen. Het is dringend noodig de vereischte maatregelen te nemen opdat de regelmatige gang van de rechtsbedeeling niet gevaarlijk zou worden verhinderd.

Het onder de wapens roepen van een magistraat brengt niet mede dat de plaats, die hij bekleedde, openvalt. Van een benoeming ten einde dien magistraat te vervangen, kan geen spraak zijn. Aan den anderen kant, een verhooging van het aantal werkende magistraten is van dien aard dat zij nieuwe lasten zou medebrengen, lasten die zich zouden doen gelden, ook na den tijd toen die maatregel door de omstandigheden was geboden. Er zijn dus enkel gronden om eventueel het getal te verhoogten van de plaatsvervangende rechters op wier diensten beroep kan worden gedaan in de mate waarin de noodwendigheden van de rechtsbedeeling zulks eischen.

In principe zal het getal van die magistraten niet hooger mogen zijn dan dat van de werkende rechters en van de plaatsvervangende rechters die, tengevolge van mobilisatiemaatregelen, aan hun werkzaamheden werden onttrokken. Het bleek niet geraten een maximum te bepalen aangezien het er hier om gaat een regeling te treffen voor een toestand in het leven geroepen door gebeurtenissen waarvan het verder verloop niet kan worden voorzien.

Het ontwerp machtigt dienvolgens den Koning om, naar gelang van de noodwendigheden van den dienst, en tijdens den duur van de mobilisatie, bijgevoegde plaatsvervangende rechters te benoemen zoowel bij de rechtbanken van eersten aanleg als bij de vrederechten.

* * *

Bij afwijking van artikel 23 van de wet van 18 Juni 1869 en van artikel 1 van het koninklijk besluit n° 303 van 30 Maart 1936, laat het ontwerp toe dat, indien de noodwendigheden van den dienst het vergen, de rechtbank of de voorzitter van de rechtbank, op het verzoek van het openbaar ministerie, een plaatsvervangend rechter ermee mag gelasten momenteel de functies van onderzoeksrechter waar te nemen gelijktijdig met de anderen.

* * *

Wat de magistraten van het parket betreft, waaronder er een groot aantal tengevolge van de versterking van het leger hun functie niet kunnen waarnemen, deze moeten volstrekt worden vervangen.

De rechtsbedeeling in strafzaken moet met des te meer spoed kunnen worden uitgeoefend daar strengere tucht en sterkere sociale orde door de omstandigheden zijn geboden.

Zoals hooger reeds werd uiteengezet, laat artikel 205 van de wet op de rechterlijke inrichting dd. 18 Juni

1869 toe dat beroep wordt gedaan op de werkende rechters en op de plaatsvervangende rechters om de functie van het openbaar ministerie waar te nemen. Maar het bijna doorlopend gebruik van dien uitzonderingsmaatregel, die reeds werd toegepast om in de onmiddellijke behoeften te voorzien, zou de verplichting medebrengen het getal van de plaatsvervangende rechters aanzienlijk te verhoogen. Dergelijke maatregel kan, wegens de onafzetbaarheid der rechters (art. 100 van de Grondwet), ernstige bezwaren bieden, terwijl het erop aankomt een regeling te treffen voor een toestand die uiteraard tijdelijk is.

De Regeering is dan ook van oordeel dat de oorlogsomstandigheden het invoeren wettigen van de functie van plaatsvervangend substituut-procureur des Konings. Deze maatregel lijkt, in tijd van vrede, zonder nut te zijn, uit hoofde van den aard der functie die aan elk der magistraten van het parket toelaat te allen tijde al de werkzaamheden er van uit te oefenen, en uit hoofde tevens van de mogelijkheid om de bepaling van artikel 205 van de wet van 18 Juni 1869 toe te passen wanneer zulks toevallig noodzakelijk blijkt.

De wet tot regeling van het militair gerecht heeft de benoeming voorzien van plaatsvervangende krijgsauditeurs, op grond van de uitbreiding welke de militaire rechtsmachten, onder den drang van de omstandigheden, kunnen nemen. Door omstandigheden van denzelfden aard zijn thans magistraten van het parket uit hun betrekking verwijderd en die omstandigheden eischen dat in de vervanging van die magistraten wordt voorzien zoo men wil voorkomen dat de rechtsbedeeling zou worden verhinderd.

Die plaatsvervangende substituut-procureurs des Konings zullen te allen tijde kunnen worden geroepen om al de functies van substituut-procureur des Konings uit te oefenen onder het toezicht en de onmiddellijk leiding van den procureur des Konings. Zij zijn met de substituut-procureurs des Konings gelijkgesteld voor al wat hun bevoegdheden en de tucht waaraan zij onderworpen zijn, betreft. De gerechtelijke vervolgingen, die tegen hen mochten worden ingesteld, gaan, in dezelfde gevallen, door voor dezelfde rechtsmacht volgens dezelfde procedure als de vervolgingen tegen de substituut-procureurs des Konings.

* * *

De plaatsvervangende substituut-procureurs des Konings, zoomin als de plaatsvervangende rechters of de plaatsvervangende vrederechters ontvangen eenige wedde. Daar de plaats van de werkende magistraten, ten gevolge van hun wederoproepen onder de wapens niet open valt, zijn er geen gronden om de artikelen 228 en 229 van de wet van 18 Juni 1869 toe te passen, welke artikelen voorzien dat de helft van de bij het ambt behorende jaarwedde zal worden toegekend aan den plaatsvervanger die het ambt waarneemt ingeval de plaats open staat. Een vergoeding is, uit hoofde van de bewezen diensten, evenwel gewettigd indien die diensten zulke continuïteit vertoonen dat zij de uitoefening van een normale winstgevende bedrijvigheid ernstig in den weg staan.

Den Minister van Justitie hoort het vergoeding toe te kennen in verhouding met de belangrijkheid van het werk dat zal worden besteed aan de uitoefening van de functie voor de waarneming waarvan op de plaatsvervangende magistraten beroep zal worden gedaan. Die regeling is dezelfde als die welke door de plaatsvervangende krijgsauditeurs is voorzien bij artikel 78 van de wet van 15 Juni 1899 houdende titel II van het Wetboek van Strafrechtspleging voor het leger. Het totaal van de vergoedingen mag in geen enkel geval

meer bedragen dan de helft van de bij het ambt behorende jaarwedde.

* * *

De regeering acht het overbodig te wijzen op den uiterst dringenden aard van de maatregelen die zij voorstelt in te voeren.

Het behoud van de orde is voor het bestaan van het land van essentieel belang en het hoort dat onmiddellijk de noodige schikkingen worden genomen om te voorkomen dat eene of andere dienst van het gerecht zou worden ontredderd. De nieuwe bepalingen moeten van kracht worden den dag waarop het besluit in het *Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

BESLUITWET

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.
Gelet op artikel 1, 5°, van de wet van 7 September 1939, waarbij aan den Koning buitengewone machten worden toegekend;

Overwegende dat het noodig is onverwijld maatregelen te nemen die dienstig zijn om, wanneer de noodwendigheden van den dienst het eischen, te voorzien in de tijdelijke vervanging van de onder de wapens of teruggeroepen magistraten;

Op de voordracht van Onze Ministers, die er in den Raad over beraadslaagd hebben,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. Tot op den bij koninklijk besluit nader te bepalen dag waarop het leger op vredesvoet zal worden teruggebracht, kan de Koning in de rechtbanken van eersten aanleg bijgevoegde plaatsvervangende rechters en, in de vrederechten, bijgevoegde plaatsvervangende vrederechters benoemen.

Om tot bijgevoegd plaatsvervangend rechter of bijgevoegd plaatsvervangend vrederechter te kunnen worden benoemd, moet men voldoen aan de wettelijke voorwaarden die vereischt zijn om, respectievelijk, tot plaatsvervangend rechter of plaatsvervangend vrederechter te kunnen worden benoemd.

De bijgevoegde plaatsvervangende magistraten zijn gelijkgesteld met de plaatsvervangende rechters en met de plaatsvervangende vrederechters. In de orde van hun benoeming nemen zij rang in het kader van de plaatsvervangende rechters en de plaatsvervangende vrederechters van hun respectievelijke rechtbank naar mate plaatsen zullen openvallen.

Art. 2. Tot op den bij koninklijk besluit nader te bepalen dag waarop het leger op vredesvoet zal worden teruggebracht, kan de Koning, voor gansch den duur van den tijd van oorlog, plaatsvervangende substituit-procureurs des Konings benoemen bij de rechtbanken van eersten aanleg.

Om tot plaatsvervangend substituit-procureur des Konings te kunnen worden benoemd moet men voldoen aan de wettelijke voorwaarden die vereischt zijn om substituit-procureur des Konings te kunnen worden benoemd.

De plaatsvervangende substituit-procureurs des Konings kunnen al de functies van den substituit-procureur des Konings uitoefenen. Zij zijn aan dezelfde instanties en aan dezelfde tucht onderworpen. Zij ontvangen geen wedde.

Art. 3. Tot op den bij koninklijk besluit nader te bepalen dag waarop het leger op vredesvoet zal worden teruggebracht, kan de rechtbank of de voorzitter van de rechtbank, indien de noodwendigheden van den dienst het vergen, op het verzoek van het openbaar ministerie,

een plaatsvervangend rechter of een bijgevoegd plaatsvervangend rechter er mede gelasten momenteel de functies van onderzoeksrechter uit te oefenen gelijktijdig met de anderen.

Art. 4. De Minister van Justitie kan aan de plaatsvervangende rechters, aan de bijgevoegde plaatsvervangende rechters, aan de plaatsvervangende substituit-procureurs des Konings, aan de plaatsvervangende vrederechters, aan de bijgevoegde plaatsvervangende vrederechters, die worden geroepen om momenteel de functie van een onder de wapens geroepen of teruggeroepen magistraat uit te oefenen, uit hoofde van de bewezen diensten, vergoedingen toekennen, zonder dat het bedrag van die vergoedingen meer mag bedragen dan de helft van de aan die functie verbonden wedde.

Art. 5. Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in werking treedt den dag waarop het in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.
Gegeven te Brussel, den 6 November 1939.

BESLUITWET van 30 November 1939 betreffende de bezoldiging van de leden van de rechterlijke macht, van het Rekenhof, van den mijnraad, van de deputaties der provinciale raden, van de katholieke geestelijkheid en van het onderwijzend korps der lagere en bewaarscholen, zoomede van het personeel van het hogere onderwijs.

VERSLAG AAN DEN KONING.

Sire,

Bij koninklijk besluit Nr 79 van 26 Januari 1935, gewijzigd bij de wet van 7 Mei 1937, werd, wat het personeel betreft wiens bezoldiging bij de wet geregeld is, een stelsel van veranderlijkheid der wedden ingevoerd, stelsel gegrond op de schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen van het Rijk.

In een mededeeling, verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 26 April 1939, zet de regeering uiteen hoe zij tot een zoo nauwkeurig mogelijke berekening van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen in België wenschend te komen, beslist heeft zekere wijzigingen aan te brengen aan de wijze van berekening van bedoeld indexcijfer. Zoo werd inzonderheid het gemiddelde der kleinhandelsprijzen van het jaar 1914, basis van de huidige vergelijking, vervangen door het gemiddelde der kleinhandelsprijzen van de jaren 1936, 1937, 1938, gemiddelde dat ondersteld wordt gelijk te zijn aan 100.

Daar het indexcijfer dat tot uitgangspunt van de schommelingen der wedden van het Rijkspersoneel op 700 bepaald werd, is aanpassing noodzakelijk van het stelsel van veranderlijkheid der bezoldigingen van bedoeld personeel aan het nieuw indexcijfer.

Deze aanpassing werd uitgevoerd met inachtneming, bedrag voor bedrag, van de cijfers van den vroegeren en den nieuwen index volgens de onderlinge rekenkundige verhouding er van.

Die maatregel beïnvloedt geenszins het principe zelf noch de resultaten van het door de van kracht zijnde reglementatie ingevoerd stelsel der veranderlijke wedden.

BESLUITWET

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet van 7 September 1939 waarbij Ons bijzondere macht wordt verleend;

Overwegende dat er dient overgegaan tot de aanpassing der bepalingen van artikel 1 van het koninklijk besluit Nr 79 van 26 Januari 1935, gewijzigd bij wet van 7 Mei 1937, aan de nieuwe wijze van vaststelling van het algemeen indexcijfer van het Rijk;

Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. Artikel 1 van het koninklijk besluit Nr 79 van 26 Januari 1935, gewijzigd bij de wet van 7 Mei 1937, wordt door onderstaanden tekst vervangen:

« De bezoldigingen van het personeel wiens wedden zijn bepaald bij de wet van 30 Juli 1928 en van 21 Maart 1929, worden verhoogd of verlaagd met 5 t.h. van de bruto-wedden per volledige reeks van 4,8 punten verhooging of verlaging van het algemeen indexcijfer van het Rijk, te beginnen met het indexcijfer 96,2.

» De eerste verhooging met 5 t.h. wordt bijgevoegd als het indexcijfer 98,7 bereikt; de tweede bij cijfer 103,5; de derde bij cijfer 108,3, en zoo voort.

» De eerste verlaging met 5 t.h. geschiedt bij indexcijfer 93,9, de tweede bij indexcijfer 89,1; een laatste verlaging met 2,50 t.h. wordt toegepast bij indexcijfer 86,6. Beneden dat cijfer wordt geen verlaging toegepast.

» Voor de wedden die 12.000 frank niet te boven gaan, wordt de eerste verhooging bij indexcijfer 93,9, de tweede bij indexcijfer 98,7, de derde bij indexcijfer 103,5, en voor voort; de eerste verlaging met 5 t.h. wordt toegepast bij indexcijfer 89,1; een laatste verlaging met 2,5 t.h. geschiedt bij indexcijfer 86,6. Beneden dat cijfer wordt geen verlaging toegepast.

» Verhooging en verlaging zijn zoowel toepasselijk op de kinderbijslag, geboortevergoeding en standplaats-toelage als op de wedde.

» De bezoldigingsveranderingen worden vastgesteld volgens het indexcijfer van de voorlaatste maand vóór de uitbetaling van de wedden.

» De toepassing van vorenstaande bepalingen mag niet ten gevolge hebben, dat den Rijksambtenaar met een wedde boven 12.000 frank een hoofdbezoldiging beneden die van den Rijksambtenaar met een wedde van 12.000 frank wordt toegekend.

» Hetzelfde regime is van toepassing op kinderbijslag, standplaats-toelage en geboortevergoeding.»

Artikel 2. Vorenstaande bepalingen worden van kracht met ingang van 1 Juni 1939.

Artikel 3. Onze Ministers zijn, ieder wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 30en November 1939.

BESLUITWET van 30 November 1939, houdende aanpassing van het mobiliteitsregime der rust- en overlevingspensioenen aan de nieuwe wijze van vaststelling van het algemeen indexcijfer van het Rijk.

VERSLAG AAN DEN KONING

Sire,

Het koninklijk besluit nr 129 van 28 Februari 1935, gewijzigd bij de wet van 29 Juni 1937, bepaalt de regels van mobiliteit van de rust- en overlevingspensioenen.

Evenals de wedden van het Rijkspersoneel worden bedoelde pensioenen maandelijks verhoogd of verlaagd volgens het algemeen indexcijfer van de kleinhandelsprijzen, vastgesteld voor de voorlaatste maand welke die van het eischbare maandbedrag voorafgaat met dien verstande, dat het aanvangspunt van de schommelingen op indexcijfer 700 is vastgesteld.

De hierboven aangehaalde bepalingen dienen aangepast aan de nieuwe wijze van bepaling van het indexcijfer welke het voorwerp heeft uitgemaakt van de in het Staatsblad van 26 April 1939 verschenen regeringsmededeeling. Zoo werd b.v. het gemiddeld cijfer van de kleinhandelsprijzen van 1914, grondslag van de huidige vergelijking vervangen door het gemiddeld cijfer, ondersteld gelijk aan 100, van de kleinhandelsprijzen van de jaren 1936, 1937, 1938.

Ziedaar het doel van het aan de goedkeuring Uwer Majesteit onderworpen besluit.

Er dient aangestipt, dat deze maatregel geen wijziging brengt noch in het beginsel, noch in de werkelijke uitslagen van het door de vigerende bepalingen vastgestelde mobiliteitsregime.

BESLUITWET

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet van 7 September 1939 waarbij Ons buitengewone machten worden toegekend en inzonderheid op artikel 1, 8°, waarbij alle afwijkingen van de bepalingen betreffende de inkomsten en de uitgaven van den Staat worden toegelaten.

Herzien Ons besluit nr 129 van 28 Februari 1935, gewijzigd bij artikel 1 der wet van 29 Juni 1937, betreffende de mobiliteit van de pensioenen;

Overwegende dat het noodzakelijk en dringend is voormeld besluit aan de nieuwe wijze van vaststelling van het algemeen indexcijfer van het Rijk aan te passen;

Op de voordracht van Onze in Rade vergaderde Ministers,

Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. De bepalingen van artikel 1 van het koninklijk besluit nr 129 van 28 Februari 1935, zooals die werden gewijzigd bij artikel 1 van de wet van 29 Juni 1937, worden op datum van 1 Juni 1939 door onderstaande vervangen:

« De rustpensioenen alsmede de weduwen- en wezenpensioenen ten bezware van den Staat of van de werkliedenkas van het Departement van Verkeerswezen worden opgevoerd of verlaagd met 5 t.h. per reeks van 4,8 punten naar hoger of naar lager van het algemeen indexcijfer van het Rijk te beginnen met 96,2.

» De eerste verhooging met 5 t.h. wordt bijgevoegd wanneer het indexcijfer de waarde 98,7 bereikt; de tweede, bij de waarde 103,5; de derde, bij de waarde 108,3 en alzoo verder.

» De eerste verlaging met 5 t.h. geschiedt bij indexcijfer 93,9; de tweede, bij 89,1; een laatste vermindering met 2,50 t.h. wordt bij indexcijfer 86,6 toegepast. Geenerlei verlaging heeft beneden dit cijfer plaats.

» De vergoeding waarvan sprake in artikel 2 der wet van 27 December 1933 wordt aan dezelfde regelen onderworpen.

» De schommelingen worden maandelijks vastgesteld volgens het met de voorlaatste maand verband houdend indexcijfer.»

Art. 2. Onze Ministers zijn, ieder wat hen betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 30en November 1939.

De Vrijt, Nationalestr., 46, Antwerpen, A. Somville, best.